

Beeld van de performance *Bilpannen* © Michèle Matyn 2014, Foto Bram van Stappen.

[K] **SAMENVALLEN MET DE OMGEVING.
KUNSTENARES MICHÈLE MATYN**

Zeven jonge vrouwen hangen op een rijtje in hurkzit tegen de muur. Ze zijn gekleed in een zwarte body en over de rondingen van hun dijen zijn rechthoekige lappen klei gedrapeerd. We kijken naar de videoregistratie van de performance *Bilpannen* (2014) die Michèle Matyn, de middelste van het rijtje, in september 2014 uitvoerde in Cultuurhuis De Warande in Turnhout. Daar stelde ze tentoon naar aanleiding van de Prijs Beeldende Kunst van de provincie Antwerpen, die ze in 2013 had ontvangen. Andere beelden tonen hoe de vrouwen de klei prepareren, die vol overgave kneden, erop trappelen en vervolgens op hun dijen aanbrengen. In verschillende streken leeft het verhaal dat dakpannen er gevormd werden op de ronding van vrouwendijen – in Frankrijk en Italië, maar ook in Boom zou dat zo gebeurd zijn. Dat gegeven inspireerde Matyn voor de performance. De gestapelde pannen werden uiteindelijk gebakken in een papierenoven die zichzelf opbrandde, waardoor op de binnenplaats van de

Warande alleen de stapel overbleef, als een stille getuige van de performance.

Het zeer zintuiglijke, tactiele aspect van *Bilpannen* is tekenend voor het oeuvre van Michèle Matyn (1978, Wilrijk), die tijdens een performance eerder in 2014 werkte met in honing gedoopte pijlen (*Arrows of Thought*), of tijdens weer een andere performance (*All I Know Is Where I Started*, 2013) orakelde terwijl ze de dampen van hete soep inademde. Tijdens haar tochten in de natuur loopt Matyn het liefst op blote voeten, waarbij ze haar knieën tegen een boomstronk strijkt om pijn aan de natuur terug te geven (*Boomknie*, 2014) en de polaroids die ze onderweg maakt op haar lichaam bewaart om zo de ontwikkeling ervan te beïnvloeden en dus ook de kleur en de definitieve vorm. Voor een expo monteert ze die polaroids bijvoorbeeld met marsepein of esdoornsiroop, en vaak zijn de foto's tijdens het proces al bedekt geraakt met zandkorrels.

Ook in andere opzichten is *Bilpannen* representatief voor Michèle Matyns werkwijze. Wegens de vele polaroids die ze maakt, wordt haar oeuvre gemakshalve wel eens beschouwd als

Beeld van de performance *All I Know Is Where It Started* © Michèle Matyn 2013 i.s.m. Error One, Foto Marc De Blicck.

fotografie, maar de techniciteit die aan dat medium verbonden is, interesseert de kunstenaar nauwelijks – “te mannelijk”, zegt ze zelf. Haar fotografe noemen, gaat er bovendien aan voorbij dat haar kunstpraktijk in de loop der jaren in verschillende richtingen is uitgebreid: ingrepen op de gemaakte polaroids, rituele acties tijdens haar reizen en performances achteraf, zelfgemaakte kostuums en attributen die aan de reizen én de polaroids refereren, videoregistraties en sculpturale installaties. In al dat werk vloeien de verschillende dragers bijna als vanzelfsprekend, organisch in elkaar over.

Toch begon Matyn, die illustratieve vormgeving aan Sint Lucas Antwerpen studeerde, haar carrière met projecten die nog als louter fotografie beschouwd kunnen worden. Ze portretteerde mensen in hun voortuinen en huizen, fotografeerde weekendcowboys en de idolatrie van superfans, en reisde naar de Verenigde Staten voor een portret van de manisch-depressieve zanger Daniel Johnston. Toen was haar werk het resultaat van een soort antropologisch onderzoek: ze werd gedreven door een nieuwsgierigheid naar heel specifieke gemeenschappen en stelde zich open voor hun codes en gebruiken. Nu kan een volksverhaal zoals dat van de Boomse pannen een project uitlokken, of een folkloristische traditie in Azië waarbij stokjes tegen rotsen geplaatst worden om er energie aan te

onttrekken en om de weg te markeren. Dat gebruik “hernam” Matyn in de performance *Carried By Sticks. More out of Belief than out of Danger* (2012) met stokjes uit Kalmthout. Rond de geheime trap naar een ondergrondse Myceense waterbron op het Griekse schiereiland Peloponnesos weefde ze in 2013 de performance *All I Know Is Where It Started* – op de trap van de Pianofabriek, een gemeenschapscentrum en kunstenaarswerkplaats in Brussel.

Kleine of grote verhalen, mythes of volkstradities doen haar in haar auto stappen en vertrekken. Ver weg naar Winnipeg in Canada, Andalusië of Mycene, of dichtbij (ze maakte bijvoorbeeld ook foto’s op de Kalmthoutse Heide), dat is van weinig belang. Maar wel altijd alleen, om in opperste concentratie elke specificiteit te kunnen registreren en er ook onderdeel van te kunnen uitmaken. Onderweg fotografeert ze niet langer mensen maar de natuur, een keerpunt dat er kwam door een ongeluk dat haar een tijdlang immobiel maakte. In een interview met Sara Weyns zegt ze daarover: “(...) Op een bepaald moment werd mijn bewegingsvrijheid door omstandigheden letterlijk beperkt, waardoor ik heel hard op mezelf teruggeworpen werd. Zonder de vrijheid om overal te gaan rondneuzen en rondhangen ben ik – noodgedwongen dicht bij huis – op een fascinatie met de natuur gebotst.”

Ze zoekt er niet naar de grootsheid van het landschap, “het National Geographic-gehalte”, maar vindt energetische plekken, bezielde objecten. Aangetrokken door het animisme, herkent ze in bomen verdrukte zielen, ontdekt ze gezichten in takken of een alziend oog in de lucht, ziet ze liggende zeehonden in stenen en maakt ze prachtige, bijna sprookjesachtige beelden van druipstenen, die later dan weer een kostuum kunnen worden en een personage vormen. En ondertussen valt ze samen met haar omgeving (“participatieve observatie” noemt ze dat zelf), bindt ze een berkenmasker voor om beren op afstand te houden of verandert ze in een bemoste rots.

Hoewel Matyn haar reizen alleen maakt, loopt door haar kunstenaarspraktijk ook een rode draad van samenwerking die ze als verrijkend voor haar eigen praktijk ervaart. Al vlak nadat ze in 2001 was afgestudeerd, richtte ze het collectief Rotkop op samen met Jelle Crama, Dennis Tyfus, Kevin ‘Apetown’ en Janus ‘Prutpuss’. Rotkop bracht tussen 2002 en 2005 verschillende nummers van een maandblad uit – waarvoor ze ook de medewerking kregen van andere kunstenaars (onder wie Kati Heck) – en koppelde daar evenementen en exposities aan, onder meer in het Antwerpse *underground* cultuurhuis De Scheld’apen (dat sinds mei 2014 Het Bos heet). In 2005 viel Rotkop uiteen, maar Matyn zou haar krachten met anderen blijven bundelen. In 2007 zag Cakehouse het licht, een platform dat ze met Lieven Segers opzette om zelf tentoonstellingen en andere kunst-evenementen te organiseren. En niet veel later werd ze ook actief in Bissy Bunder, een interdisciplinair kunstenaarscollectief met performances, installaties, films en muziek op zijn naam.

Cakehouse en Bissy Bunder bestaan nog altijd, maar de samenwerking met anderen zoekt Matyn nu in de eerste plaats in haar eigen performances: met muzikante Miaux bijvoorbeeld, die in een van Matyns kostuums concerteerde tijdens de opening van een tentoonstelling, of met kunstenaar Kris Delacourt, die een soundscape maakte bij de aan Mycene refererende performance. Of met zes vrouwen, die ze engageert om samen met haar klei te kneden en bilpannen te bakken.

Ter gelegenheid van de Prijs Beeldende Kunst 2014 van de provincie Antwerpen werd een publicatie uitgegeven: *Boterknieën & Bilpannen, Butter Knees & Thigh Tiles. Michèle Matyn 2009-2014*, met teksten van Inge Henneman, Maaïke Lauwaert, Sara Weyns en Saskia de Coster, samengesteld door Michèle Matyn, Sarah Gerats en Joris Kritis, uitgegeven door Provinciebestuur Antwerpen, 88 p.